STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE

Revistă Ştiinţifică a Universităţii de Stat din Moldova, 2013, nr.5(65)

FORMAREA COMPETENȚELOR PEDAGOGICE LA STUDENȚI PRIN PRISMA VALORIFICĂRII COMPONENTEI DE GEN

Dorina BOSTAN

Universitatea de Stat din Moldova

În articol se pune în discuție importanța cursului „Gender educațional" în formarea competențelor profesional-pedagogice la studenții specialităților cu profil pedagogic. Astfel, viitorul profesor, care se formează în cadrul specialităților cu profil pedagogic la Universitatea de Stat din Moldova, ar trebui să fie preocupat şi de formarea competențelor pedagogice ce se referă la realizarea educației de gen în sistemul educațional. Rezultatele cercetării de tip constatativ, realizate pe un eşantion de 75 de subiecți, relevă că eficiența cursului „Gender educațional" în formarea competențelor profesional-pedagogice este înaltă.

Cuvinte-cheie: *educație de gen, gender educațional, competențe profesional-pedagogice, cultură gender.*

FORMATION OF PEDAGOGICAL COMPETENCIES TO STUDENTS FROM THE GENDER EDUCATION PERSPECTIVE

This article presents the importance of the Educational Gender course in formation of professional-pedagogical competencies to students from specializations with pedagogical profile. Thus, the future teacher trained at the specializations with pedagogical profile within Moldova State University, should be, also, concerned about formation of pedagogical competencies that refer to gender education realization within educational system. The results of quantitative research, realized on a sample of 75 subjects, reveal that the efficiency of the Educational gender course in formation of pedagogical competencies is high.

Keywords: *gender education, educational gender, professional-pedagogical competencies, gender culture.*

Conform organizării actuale, formarea studenților pentru cariera didactică este asigurată în cadrul universităților în conformitate cu ***Planul-cadru provizoriu pentru ciclul I cu privire la modulul de formare a profesorilor,*** nr.07-13-468 din 17.08.2005 şi cu ***Planul-cadru pentru studiile superioare,*** nr.455 din 03.06.2011. În această formulă, asigurarea formării competențelor profesional-pedagogice pentru studenții de la specialitățile cu profil pedagogic se realizează modular (*modul psihopedagogic*: Psihologie generală, Pedagogie, Gender educațional, Tehnologii educaționale, Practică pedagogică etc.), însumând 1800 ore de pregătire teoretico-practică realizate suplimentar (pentru studenții de la specialitățile domeniilor generale de studiu, cu excepția domeniului 14 Ştiințe ale educației) sau din contul celor 3600 ore de studiu (pentru studenții de specialitățile domeniului general de studiu 14 Ştiințe ale educației), eşalonate de-a lungul anilor de studii academice. Ca atare, pregătirea pentru cariera didactică se produce în paralel, intersectându-se cu cea ştiințifică – de specialitate, pe parcursul anilor de studii la universitate [4,5,3].

Astfel, viitorul profesor care se formează în cadrul specialităților cu profil pedagogic la Universitatea de Stat din Moldova ar trebui să fie preocupat, pe de o parte, de cunoaşterea, aplicarea şi integrarea cunoştințelor specifice viitoarei profesii; pe de altă parte, trebuie să fie preocupat şi de formarea competențelor pedagogice ce se referă şi la realizarea educației de gen în sistemului educațional.

Educația de gen constituie o noua realitate socială, reflectată şi la nivelul teoriei pedagogice. Respectiv, în calitate de conținut specific, „educația" de gen reprezintă una dintre „noile educații", pe care UNESCO şi comunitatea ştiințifică le consideră „răspunsuri la problematica lumii contemporane". Astfel, valorificarea componentei de gen în sistemul educațional reprezintă un imperativ al realizării unui proces educativ de calitate. Necesitatea realizării acestui deziderat îşi găseşte argumentare şi în racordarea la standardele europene, prin proiectarea documentelor curriculare ce au drept finalitate realizarea educației de gen [1,2].

Disciplina *Gender educațional* face parte din sistemul ştiințelor educației şi este orientată spre formarea la studenți a cunoştințelor şi a competențelor profesionale privind proiectarea şi realizarea procesului educațional, ținându-se cont de dimensiunea de gen/gender [1,2]. Competențele ce se cer a fi formate la finele cursului sunt proiectate spre dezvoltarea culturii de gen atât în mediul educațional, cât şi în celelalte medii ale vieții sociale. În scopul explorării eficienței cursului *Gender educațional* în formarea de competențe profesional-

pedagogice la studenţi prin prisma valorificării componentei de gen, am iniţiat o cercetare de ordin constatativ pe un eşantion de 75 de subiecţi: 60 studenţi de la Facultatea de Litere, care au realizat cursul opţional *Gender educaţional* – 30 ore auditoriale şi 15 studenţi de la Facultatea de Psihologie şi Ştiinţe ale Educaţiei, care au realizat cursul normativ *Gender educaţional* – 90 ore auditoriale. Realizarea cursului a finalizat cu susţinerea examenului.

Astfel, în rezultatul aplicării chestionarului, cu referire la percepţia disciplinei *Gender şi educaţie* per ansamblu, studenţii au caracterizat cursul ca fiind util (25%), necesar (12%), captivant (11%), formativ (8%) şi actual (5,3%). În acest context, pe fonul descrierii oferite de către studenţi, deducem că majoritatea respondenţilor au pus accent pe aspectul formativ al cursului (Fig.1).

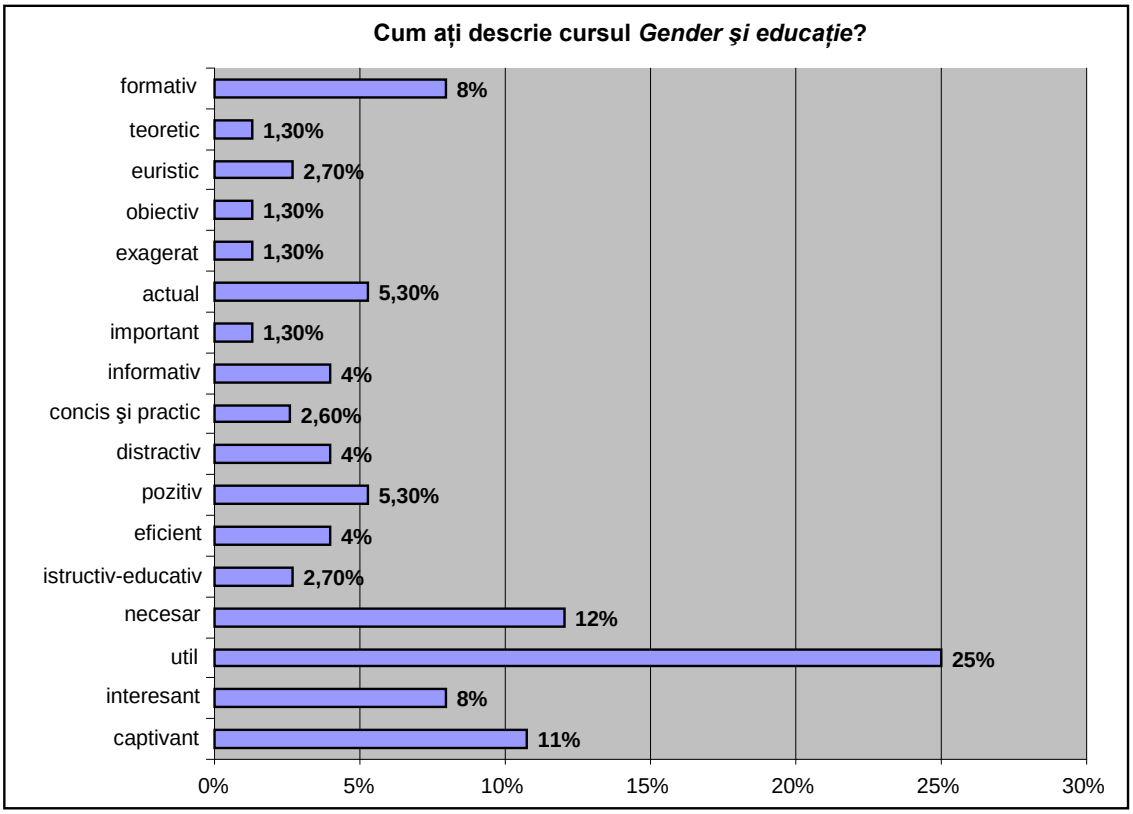

Fig.1. Percepţia cursului *Gender şi educaţie* de către studenţi.

Totodată, este important să menţionăm că cunoştinţele obţinute în cadrul acestui curs sunt considerate de către respondenţi ca „necesare specializării lor"(88%) (Fig.2).

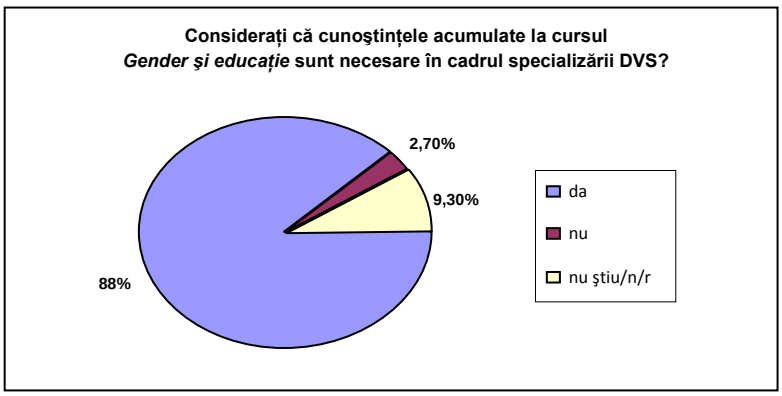

Fig.2. Aprecierea necesităţii cunoştinţelor acumulate la cursul *Gender educaţional*, în cadrul specializării respondenţilor.

Procesul de formare a specialiştilor în cadrul unei specializări este unul complex ce presupune dezvoltarea de competenţe specifice la disciplinele propuse în planul de învăţământ, care în final vor determina formarea de competenţe generale, necesare praxiologic, după finisarea studiilor. Interiorizarea ***competenţelor pedagogice prin prisma valorificării componentei de gen*** reprezintă un deziderat important al educaţiei de gen, care presupune formarea unui ***comportament sensibil la gen*** în rândul studenţilor de la specialităţile cu profil pedagogic (viitoarele cadre didactice). Astfel, locul acestor ***competenţe*** în cadrul general al competenţelor profesionale a studenţilor a fost catalogat ca principal de către majoritatea respondenţilor (Fig.3).

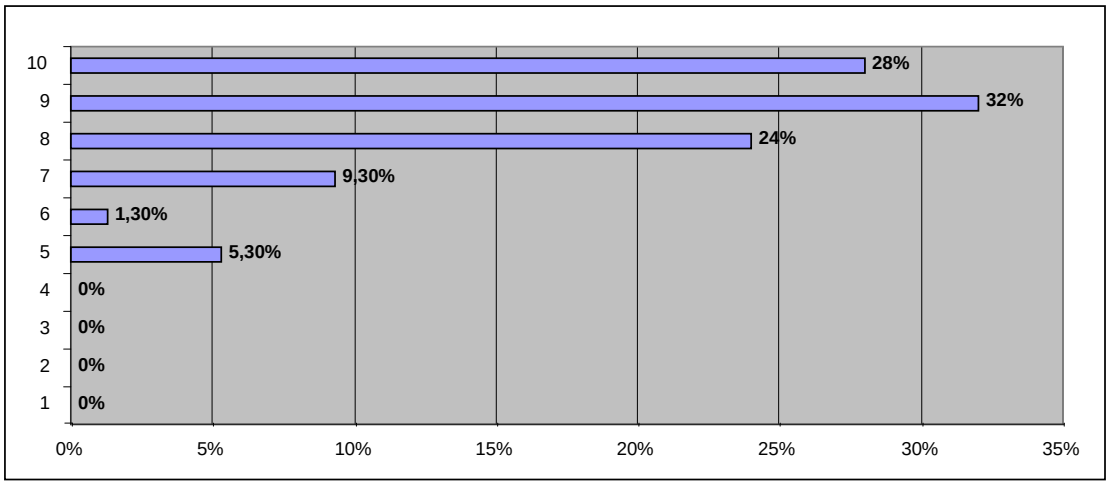

Fig.3. Aprecierea competenţelor de gen în cadrul general al competenţelor profesionale (pe o scală de la 1 la 10).

În ceea ce priveşte contribuţia cursului *Gender educaţional* în formarea competenţelor profesionale, majoritatea studenţilor (în medie 63,91%) au declarat că aceasta este una „foarte pozitivă" şi numai o mică parte din ei (în medie 2,10%) au opinat că contribuţia cursului este „negativă". De menţionat că procentajul referitor la contribuţia „foarte pozitivă" a disciplinei în formarea de competenţe se încadrează în limita 48 - 78%, ceea ce ne permite să afirmăm eficienţa înaltă a acestui curs, prin realizarea obiectivelor propuse la un nivel maxim (Fig.4).

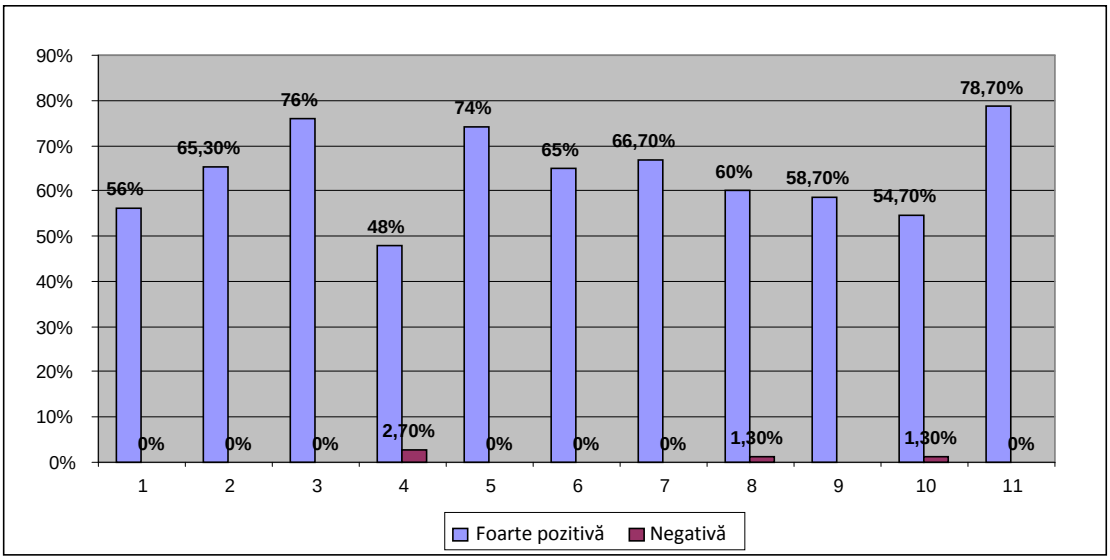

Fig.4. Aprecierea contribuţiei cursului *Gender şi educaţie* în formarea competenţelor profesionale[*].

[*] ***Nota***: *Descifrarea codurilor corespunzătoare competenţelor din Figura 4 este dată în Tabelul 1.*

Tabelul 1

Competenţele propuse spre a fi formate în cadrul cursului *Gender educaţional*

Competenţa/cota în % – „+" şi „-"	Tipul competenţei	Codul acesteia
identificarea noţiunilor de bază şi tendinţelor de dezvoltare ale teoriei gender (56%) +	la nivel de cunoştinţe	**„1"**
identificarea factorilor ce contribuie la formarea identităţii de gen a personalităţii umane (85,3%)+	la nivel de cunoştinţe	**„2"**
identificarea problemelor cuplului şi familiei contemporane prin prisma gender (76%)+	la nivel de cunoştinţe	**„3"**
identificarea dimensiunii de gen / gender a procesului educaţional (48%)+, (2,7%) -	la nivel de cunoştinţe	**„4"**
analiza problemelor psihosociale ale femeilor şi bărbaţilor în contextul drepturilor omului (74%) -	la nivel de abilităţi	**„5"**
identificarea particularităţilor şi caracteristicilor definite ca tradiţional masculine şi feminine sau tipice pentru ambele genuri (65%)+	la nivel de abilităţi	**„6"**
clarificarea diferenţelor dintre genuri şi identificarea stereotipurilor de gen, impactul lor asupra oamenilor (66,7%)+	la nivel de abilităţi	**„7"**
modelarea situaţiilor de rezolvare a conflictelor psihosociale dintre genuri (60%)+, (1,3%) -	la nivel de abilităţi	**„8"**
dezvoltarea unei atitudini responsabile şi individualizate faţă de viitorii clienţi (58,7%)+	la nivel de atitudini	**„9"**
promovarea în societate a culturii gender (54,7%)+, (1,3%) -	la nivel de atitudini	**„10"**
educarea fetelor şi băieţilor în spirit de parteneriat şi respect reciproc (78,7%) +	la nivel de atitudini	**„11"**

Date interesante au fost obţinute la capitolul enumerarea competenţelor formate în urma audierii cursului. Astfel, analiza răspunsurilor ne-a permis sa concluzionăm că în mare parte prevalează competenţele la nivel de atitudini, după cum urmează: prevenirea stereotipurilor (21,3%), promovarea egalităţii de gen în şcoală (12%), cunoaşterea şi apărarea drepturilor genurilor umane (12%), responsabilizarea de gen (11%), dezvoltarea unui comportament în relaţie cu genul opus (9,3%), formarea unei viziuni corecte în realizarea educaţiei de gen (9,1%), formarea unui comportament orientat spre evitarea discriminării de gen şi a gândirii sexiste (8%) (Fig.5).

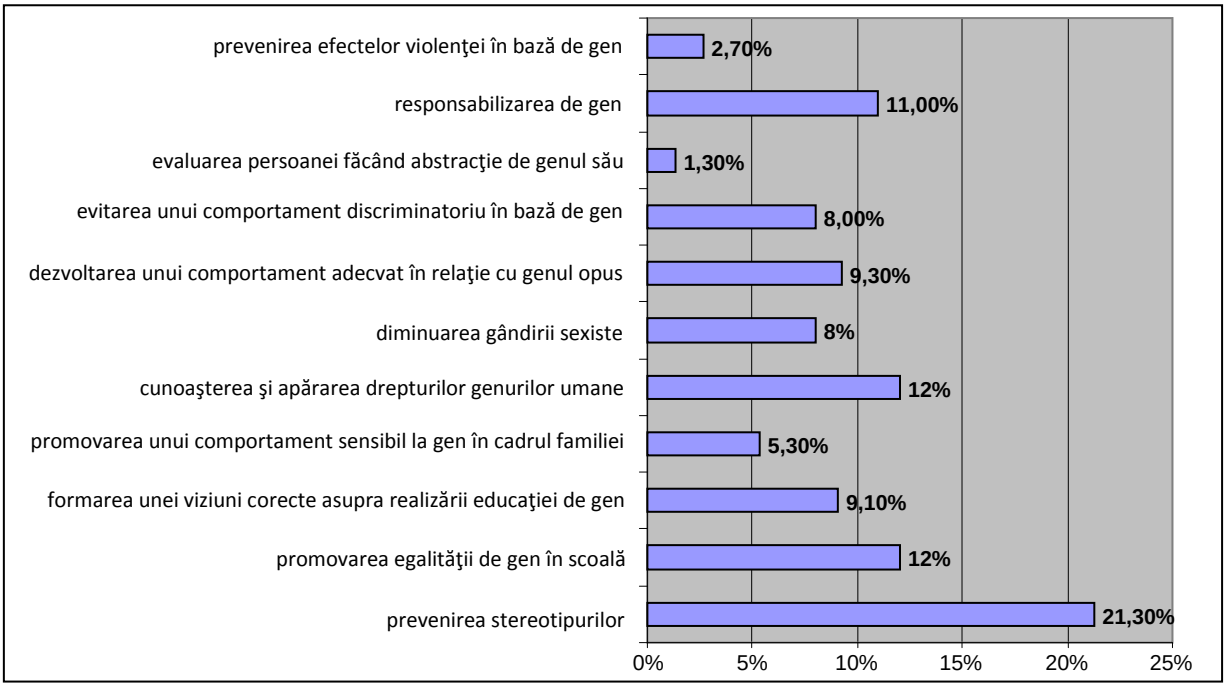

Fig.5. Competenţele formate în urma audierii cursului *Gender educaţional* (în viziunea studenţilor).

Judecând prin prisma competenţelor prezentate, putem concluziona că tematica cursului este foarte utilă în cadrul formării studenţilor ca viitori specialişti, lucru confirmat şi de respondenţi: circa 96% au opinat în favoarea utilităţii temelor predate (dintre care 36% le-au considerat „foarte utile", 32% – „destul de utile" şi 28% – „utile"). Studenţii îşi argumentează opinia enumerând contribuţiile/finalităţile disciplinei, care îi vor ajuta în practicarea viitoarei profesii. Astfel, în prim-plan respondenţii au plasat formarea unui comportament adecvat în relaţie cu genul opus (18,7%), urmând capacitatea de a preveni stereotipurile de gen (12%), de a identifica problemele de cuplu (11,6%), de a preveni problemele dintre genuri (9,3%) şi responsabilizarea de gen (8%) (Fig.6).

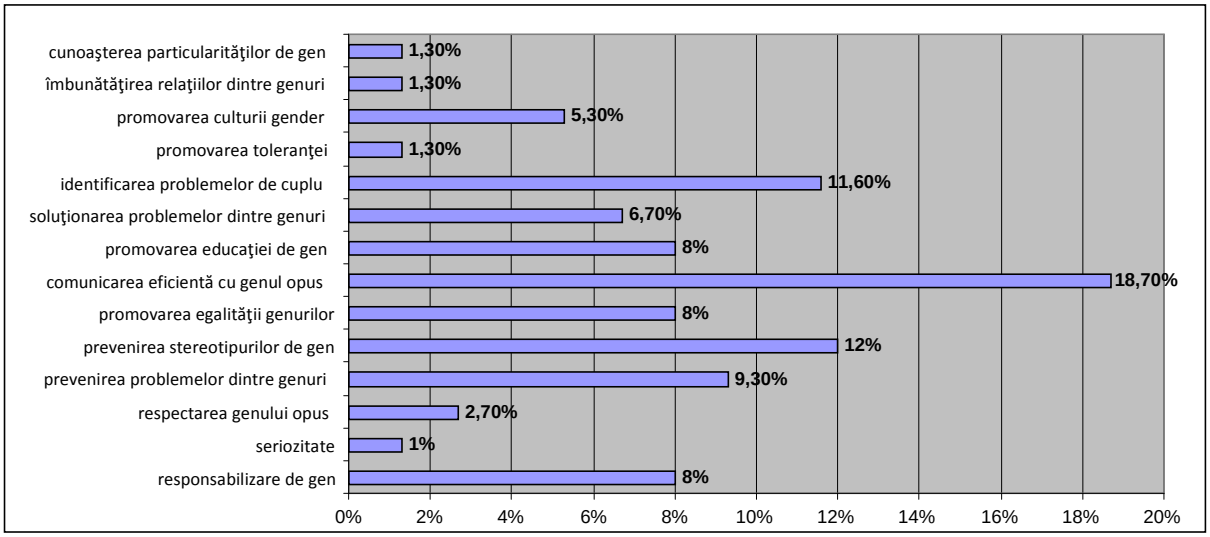

Fig.6. Contribuţia cunoştinţelor acumulate la cursul *Gender educaţional.*

Astfel, putem afirma că competenţele enumerate de către respondenţi ca formate în rezultatul realizării cursului corespund în mare parte cu cele proiectate în documentul curricular (Tab.2).

Tabelul 2

Analiza competenţelor formate în baza celor prezente în curriculumul disciplinei

Competenţe propuse spre a fi formate (în baza documentului curricular)	*Competenţe formate (în baza aprecierii respondenţilor)/cota în %*
identificarea problemelor cuplului şi familiei contemporane prin prisma gender	• identificarea efectelor violenţei în bază de gen (2,7%)
analiza problemelor psihosociale ale femeilor şi bărbaţilor în contextul drepturilor omului	• cunoaşterea şi apărarea drepturilor genurilor (12%)
clarificarea diferenţelor dintre genuri şi identificarea stereotipurilor de gen, impactul lor asupra oamenilor	• prevenirea stereotipurilor de gen (21,3%)
modelarea situaţiilor de rezolvare a conflictelor psihosociale dintre genuri	• formarea unui comportament adecvat în relaţie cu genul opus (9,3 %)
dezvoltarea unei atitudini responsabile şi individualizate faţă de viitorii clienţi	• evaluarea persoanei făcând abstracţie de genul său (1,3%)
promovarea în societate a culturii gender	• dezvoltarea unui comportament sensibil la gen în cadrul familiei (5,3%) • promovarea egalităţii de gen în şcoală (12%) • prevenirea efectelor violenţei de gen (2,7%) • diminuarea gândirii sexiste (8%)
educarea fetelor şi băieţilor în spirit de parteneriat şi respect reciproc	• responsabilizare de gen (11%) • formarea unei viziuni corecte în realizarea educaţiei de gen (9,1%)

În concluzie menționăm că eficiența cursului *Gender educațional* în formarea competențelor profesional-pedagogice prin prisma valorificării componentei de gen este înaltă. Argumentele sunt următoarele:

- este un curs util, necesar şi formativ;
- cunoştinţele acumulate în cadrul acestei discipline sunt necesare specializării studenților de la facultățile cu profil pedagogic;
- temele predate în cadrul disciplinei sunt valorice în formarea competențelor profesionale;
- competențele enumerate de către respondenți, ca formate în rezultatul realizării cursului, corespund în mare parte cu cele proiectate în documentul curricular;
- din spectrul competențelor formate ca rezultat al realizării cursului în mare parte prevalează *competențele la nivel de atitudini;*
- competențele formate în cadrul acestui curs au un rol important în formarea competențelor generale la studenții de la facultățile cu profil pedagogic.

Cu alte cuvinte, prin realizarea cursului *Gender educațional* viitorul cadru didactic poate să-şi dezvolte un comportament sensibil la gen, promovând cultura de gen şi educația de gen în sistemul educațional.

Bibliografie:

1. BODRUG-LUNGU, V. *Teoria şi metodologia educaţiei de gen:* Teză de doctor habilitat în pedagogie. Chişinău, 2009.
2. BODRUG-LUNGU, V. Curriculum disciplinar la cursul *„Gender şi educaţie"*, 2010.
3. GUȚU, Vl. *Proiectarea standardelor de formare profesională inițială în învățământul universitar.* Chişinău: CEP USM, 2003.
4. *Planul-cadru provizoriu pentru ciclul I cu privire la modulul de formare a profesorilor*, nr.202 din 01.07.2005. www.edu.md/
5. *Planul cadru pentru studiile superioare*, nr.455 din 03.06.2011.

Prezentat la 30.05.2013